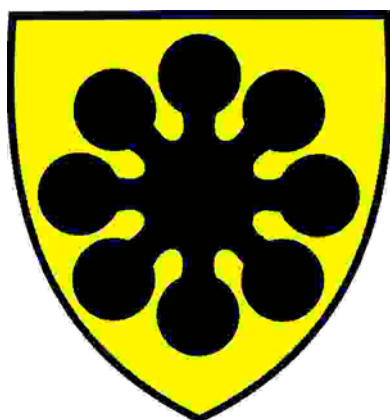

Biblioteksplan för Hofors kommun

2009-2011

Antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2009-06-16

Innehållsförteckning

BAKGRUND OCH SYFTE	3
VERKSAMHETSBESKRIVNING	3
Folkbiblioteksverksamheten	3
Skolbiblioteksverksamheten	3
ANALYS AV BEHOVET AV BIBLIOTEKSVERKSAMHET	4
Enkäter och faktainsamling	4
Behovsanalys utifrån åldersgrupper	4
STRATEGI FÖR KOMMUNENS BIBLIOTEKSVERKSAMHET	5
Folkbiblioteksverksamheten	5
Strategiskt mål	5
Framgångsfaktorer	5
Aktiviteter 2009-2011	5
Skolbiblioteksverksamheten	8
Strategiskt mål	8
Framgångsfaktorer	8
Aktiviteter	8
Plan för samverkan kring barn och ungdom	9
Barnvårdscentral	9
Förskola	9
Grundskola	9
Gymnasium	9
Barn med behov av särskilt stöd	9
UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	10

Biblioteksplan för Hofors kommun

Bakgrund och syfte

Hösten 2005 beslutade kommunstyrelsen att en samlad plan för kommunens biblioteksverksamhet skulle tas fram. Bakgrunden till detta var att bibliotekslagen utökats med tillägget att "bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheten"(SOU 2004:1261).

En biblioteksplan kan definieras som "ett politiskt förankrat styrande dokument som omfattar en analys av det samlade biblioteksbehovet i en kommun och åtgärder för hur dessa behov skall tillgodoses. Denna biblioteksplan skall förutom folkbiblioteksverksamheten också innefatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv." (Svensk Biblioteksförning)

Verksamhetsbeskrivning

Folkbiblioteksverksamheten

Folkbiblioteksverksamheten i Hofors kommun är organiserad i två enheter: huvudbiblioteket i centrala Hofors och ett mindre filialbibliotek i Torsåker.

Förutom att ge biblioteksservice på centralorten ansvarar huvudbiblioteket för den övergripande folkbiblioteksverksamheten i kommunen. Funktioner som medieinköp, fjärrlån, barnverksamhet och "boken kommer"-verksamhet sköts från huvudbiblioteket. Huvudbibliotekets personal ansvarar även för samverkan med barnomsorg, utbildning, äldreomsorg och föreningar.

Huvudbiblioteket är öppet sex dagar i veckan under vinterhalvåret och fem dagar i veckan under sommarhalvåret. Under skolornas sommarlov reduceras antalet öppettimmar per dag.

Filialbiblioteket i Torsåker är sedan hösten 2008 integrerat med skolbiblioteket på Solberga skola. Öppethållandet är förlagt till en förmiddag samt en eftermiddag i veckan. Under övriga dagar använder skolan biblioteket utan bibliotekspersonal närvarande.

Folkbiblioteken i Hofors kommun gick år 2006 samman med fem andra kommuner i Gävleborgs län i en gemensam biblioteksdatabas. Detta innebär att lånesamarbetet utökats mellan kommunerna och att bibliotekens användare fått tillgång till ett större medieutbud.

Skolbiblioteksverksamheten

Grundskolans sex enheter har alla egna skolbibliotek.

Standarden på skolbiblioteken varierar mellan de olika skolorna. I vissa fall är skolbiblioteken mycket trångbudda och i vissa fall används skolbibliotekets lokaler även till annan verksamhet på skolan.

Skolbiblioteken sköts av olika personalkategorier på olika skolor. På några av skolorna saknas personal som ansvarar för skolbiblioteket. Varje skolenhet har minst en lärare som är utsedd

till bokombud och ansvarar därmed för medieinköpen till skolbiblioteket, samt fungerar som kontaktperson gentemot barnbibliotekarien på folkbiblioteket. Fackutbildade skolbibliotekarier saknas i hela kommunen.

Kommunens gymnasium och kommunala vuxenutbildning saknar eget bibliotek. Eleverna hänvisas till huvudbiblioteket.

Analys av behovet av biblioteksverksamhet

Enkäter och faktainsamling

Som grund för biblioteksplanen har ett antal enkätundersökningar genomförts. Dessa har riktat sig till biblioteksbesökare, förskollärare, grundskollärare, studerande och företag i kommunen. Dessutom har samtal förts med lärare inom gymnasium och kommunal vuxenutbildning samt med personal inom äldreomsorgen.

Behovsanalys utifrån åldersgrupper

ÅLDER	BEHOV	ANSVARIGT BIBLIOTEK	ARBETSFORMER
0-5 år	Språkutveckling	Folkbiblioteket	Samverkan med BVC och barnomsorg
6-16 år	Språkutveckling, läsupplevelser och kunskapsökande	Folkbiblioteket Skolbiblioteken	Samverkan mellan grundskola och bibliotek
16-19 år	Stöd vid studier, utveckling av informationskompetens	Folkbiblioteket (Gymnasiebiblioteket)	Samverkan mellan gymnasium och bibliotek
20-50 år	Stöd vid studier inom kommunal vuxenutbildning	Folkbiblioteket (Gymnasiebiblioteket)	Samverkan mellan vuxenutbildning och bibliotek
20-50 år	Stöd vid högskolestudier, litteraturförsörjning och handledning	Folkbiblioteket	Folkbiblioteket som ett lokalt komplement till högskolebiblioteken
20-100 år	Livslångt lärande: litteraturupplevelser, informationssökning och handledning	Folkbiblioteket	Folkbiblioteket som mötesplats och lokalt informationscentrum
20-100 år	Särskilda tjänster till grupper med speciella behov	Folkbiblioteket	Samverkan med gruppboenden och äldreomsorg Uppsökande verksamhet

Strategi för kommunens biblioteksverksamhet

Folkbiblioteksverksamheten

Strategiskt mål

Biblioteket ska främja intresset för läsning och litteratur samt stödja individens informations- och kunskapsinhämtande. Verksamhet gentemot barn och ungdom, funktionshindrade och språkliga minoriteter ska prioriteras.

Framgångsfaktorer

1. Att utveckla biblioteken som mötesplatser och lokala informationscentra i Hofors kommun.
2. Att stimulera barn och ungdomar till läsning, språkutveckling och kunskapsinhämtande.
3. Att stödja individens lärande och vara en resurs för utbildningsanordnare inom Hofors kommun.
4. Att erbjuda en verksamhet som är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, både när det gäller lokaler och medieutbud.
5. Att stödja integrationen av nya svenskar genom att erbjuda litteratur och information på deras egna språk.

Aktiviteter 2009-2011

Framgångsfaktor 1: Att utveckla biblioteken som mötesplatser och lokala informationscentra i Hofors kommun

Folkbibliotekens verksamhet utgår från principen att alla medborgare har en demokratisk rättighet att fritt få tillgång till kunskap och information. Biblioteken ska ge möjlighet till utbyte av tankar, idéer och kulturupplevelser och på så sätt bidra till ett livslångt lärande. Genom att utforma biblioteken som öppna, offentliga rum kan de utvecklas till viktiga mötesplatser för medborgarna.

Aktiviteter:

- **Regional samverkan:** I syfte att kunna erbjuda en god biblioteksservice ska kommunens bibliotek delta i en fördjupad regional samverkan. I samverkan ingår flera utvecklingsområden: medier, datasystem, kunskapsutbyte och introduktion av ny teknik.
- **Det virtuella biblioteket:** För att öka tillgängligheten till biblioteksverksamheten ska de elektroniska tjänsterna utvecklas så att allt mer av bibliotekets service blir tillgänglig oberoende av fysiska lokaler och öppettider.
- **Filialbibliotek i Torsåker:** Biblioteket i Torsåker ska utvecklas i samverkan mellan bibliotek och skola. Barn, ungdomar samt äldre ska särskilt prioriteras.
- **Företagsservice:** Biblioteket ska erbjuda företagen i kommunen hjälp med informationsökning och fjärrlån.
- **Konsumentvägledning:** Bibliotek ska erbjuda kommuninvånarna tillgång till konsumentinformation och samverka med konsumentvägledningen i Gästrikland.

Framgångsfaktor 2: Att stimulera barn och ungdomar till läsning, språkutveckling och kunskapsinhämtande

Bibliotekets barn- och ungdomsverksamhet utgår från barns- och ungdomars rätt till läsupplevelser, språkutveckling och kunskapsinhämtande. Verksamheten bygger dels på att barn och ungdomar använder biblioteket på sin fritid, och dels på att biblioteket används som ett komplement till förskolans och skolans resurser. Därför är ett aktivt samarbete med de olika organisationer och verksamheter där barn och ungdomar finns av stor vikt. Föräldrar, lärare och andra vuxna i barns närhet är också en viktig målgrupp i verksamheten.

Aktiviteter:

- **Medier:** Biblioteket ska erbjuda ett brett utbud av böcker och andra medier för barn och ungdom. Medieutbudet ska innehålla anpassade medier för barn med särskilda behov (exempelvis lässvårigheter eller funktionsnedsättningar av olika slag). Dessutom ska medier på andra språk än svenska finnas.
- **Bibliotekets miljö:** Bibliotekets barn- och ungdomsavdelning ska utformas så att den stimulerar till läsupplevelser, nyfikenhet och eget kunskapsökande.
- **Språkutveckling:** Biblioteket ska, tillsammans med andra aktörer, förmedla kunskap om barns tidiga språkutveckling och hur man stödjer den.
- **Lässtimulans och berättande:** Biblioteket ska arbeta aktivt och uppsökande med att stimulera till läsning och berättande.
- **Samverkan:** Biblioteket ska arbeta aktivt för att åstadkomma en utökad samverkan mellan bibliotek och skola.

Framgångsfaktor 3: Att stödja individens lärande och vara en resurs för utbildningsanordnare inom Hofors kommun

I takt med att högskolan byggs ut och allt fler högskoleutbildningar bedrivs på distans har antalet vuxenstuderande som använder sig av folkbibliotekens service ökat. Hofors Bibliotek har under åren 2002-2007 deltagit i två projekt kring folkbibliotekens stöd till vuxenstuderande. Projekten har genomförts i samverkan med biblioteken i Ockelbo och Sandviken och ekonomiskt stötts av Statens Kulturråd. Utvecklingsarbetet har handlat om att pröva nya arbetsformer och stärka bibliotekssamverkan i regionen både med övriga folkbibliotek och med högskolebiblioteket i Gävle.

Aktiviteter:

- **Studiemiljö:** Biblioteket ska fungera som studiemiljö för distansstuderande med tillgång till ett brett utbud av källor för informationssökning.
- **Medier:** Ett relevant utbud av kurslitteratur ska finnas. Detta ska utformas i samverkan med övriga bibliotek inom det regionala bibliotekssamarbetet.
- **Biblioteksintroduktion:** Alla elever inom kommunens vuxenutbildning ska ges kunskap om bibliotekets roll för sina studier.
- **Individuell handledning:** Biblioteket ska erbjuda vuxenstuderande individuell handledning i informationssökning.
- **Samverkan:** Bibliotekets personal ska samarbeta med lärare inom kommunens vuxenutbildning och kursledare inom studieförbunden.

Framgångsfaktor 4: Att erbjuda en verksamhet som är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, både när det gäller lokaler och medieutbud

Med utgångspunkt i propositionen ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken” (1999/2000:79) sammanställde kommunen år 2005 en handlingsplan med de åtgärder som behövs för att biblioteksverksamheten ska bli tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna gäller både verksamhetens innehåll, informationen om verksamheten och den fysiska tillgängligheten i bibliotekets lokaler. Målet är att åtgärderna ska vara genomförda senast år 2010.

Aktiviteter:

- **Bemötande:** Personalen ska ges kunskap i hur man bemöter personer med olika typer av funktionsnedsättningar för att på bästa sätt kunna erbjuda service och vägledning bland bibliotekets resurser.
- **Information om verksamheten:** Bibliotekets information i tryckt och elektronisk form ska innehålla uppgifter om lokalernas tillgänglighet och om bibliotekets särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning. Dessutom ska informationen både finnas i lättläst form och med extra stor stil.
- **Verksamhetsutbud:** Biblioteket ska erbjuda anpassade medier i form av lättläst litteratur, talböcker samt böcker med extra stor stil. Biblioteket ska arbeta uppsökande och samverka med gruppboenden och äldreomsorg.
- **Bibliotekets lokaler:** Den fysiska tillgängligheten till bibliotekets lokaler ska förbättras så att bibliotekets tjänster blir tillgängliga för alla.
- **Tekniska hjälpmedel och skyltning:** Biblioteket ska tillhandahålla anpassade tekniska hjälpmedel för att förenkla informationssökning. Bibliotekets skyltning ska vara utformad med tanke på tillgänglighet.

Framgångsfaktor 5: Att stödja integrationen av flyktingar och invandrare genom att erbjuda litteratur och information på deras egna språk

Sedan Migrationsverkets flyktingförläggning stängts i kommunen hösten 2006 har antalet personer med invandrarbakgrund som använder sig av bibliotekets service minskat betydligt. Fortfarande utgör dock denna grupp en relativt stor del av bibliotekets besökare. De invandrare som idag besöker biblioteket stannar längre i kommunen och har därför behov av mer kvalificerade bibliotekstjänster och ett större medieutbud.

Aktiviteter:

- **Litteratur på invandrarspråk:** Biblioteket ska tillhandahålla litteratur på invandrarnas hemspråk. Både barn- och vuxenlitteratur ska finnas. Genom samverkan med övriga folkbibliotek i Gävleborg ska tillgången till böcker förbättras.
- **Information om det svenska samhället:** Biblioteket ska erbjuda möjligheter för nya svenskar att informera sig om samhället. Information ska finnas på lätt svenska och på vissa invandrarspråk.
- **Stöd för språkinläring:** I samverkan med SFI och andra aktörer ska biblioteket arbeta för att underlätta inläringen av svenska språket genom att erbjuda en god studiemiljö med tillgång till medier och vägledning.

Skolbiblioteksverksamheten

Strategiskt mål

Skolbiblioteken ska stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur och tillgodose deras behov av material för utbildningen. Elever med särskilda behov ska prioriteras.

Framgångsfaktorer

1. Skolbiblioteken ska ha ett relevant och aktuellt mediebestånd, som är utformat utifrån elevernas ålder och behov och som lockar till läsning.
2. Skolbiblioteken ska vara tillgängliga under hela skoldagen.
3. Skolbibliotekens lokaler ska vara ändamålsenligt utformade.
4. Skolbibliotekens mediebestånd ska finnas sökbart i en datoriserad bibliotekskatalog.

Aktiviteter

En handlingsplan med utvecklingsområden för skolbiblioteksverksamheten i kommunen kommer att utformas när den pågående utredningen kring framtida skolorganisation är genomförd.

Plan för samverkan kring barn och ungdom

Denna plan utgår från bibliotekets delmål ”Att stimulera barn och ungdomar till läsning, språkutveckling och kunskapsinhämtande” och från handlingsplanen ”Tala Läsa Skriva” som gäller för kommunens förskolor och skolor. I handlingsplanen anges att barnen från 3-4 års ålder ska besöka biblioteket minst en gång per termin.

Barnavårdscentral

- Biblioteket deltar i niomånadersträffen vid barnavårdscentralens föräldrautbildning. Biblioteket informerar då om barns språkutveckling och bibliotekets verksamhet.

Förskola

- Alla 5-årsgrupper inbjuds till kalas på biblioteket, då barnen får bekanta sig med biblioteket.
- Förskolan erbjuds boklådor från folkbiblioteket.
- Barnboksvecka arrangeras varje höst, då olika åldersgrupper inbjuds till biblioteket.
- Biblioteket arrangerar träffar för förskolans bokombud.

Grundskola

- Förskoleklasserna (6-åringar) bjuds in till ”bibliotekssmyg”, ett besök med lätt information om vad man kan göra på biblioteket. Barnen får då eget lånekort.
- Årskurs 1 inbjuds till biblioteksbesök med sagostund, då de även får boken ”Barnens andra bok” som gåva.
- Årskurs 3 erbjuds bokprat.
- Årskurs 5 erbjuds biblioteksbesök med bibliotekskunskap. Eleverna får lära sig att hitta bland bibliotekets böcker och att söka i bibliotekskatalogen.
- Årskurs 8 erbjuds fördjupad bibliotekskunskap. Eleverna får lära sig att söka fakta och använda olika bibliotekskataloger.
- Barnboksvecka arrangeras varje höst, då olika åldersgrupper inbjuds till biblioteket.
- Bibliotek och skola samverkar kring olika läsfrämjande projekt.
- Biblioteket arrangerar träffar för grundskolans bokombud.

Gymnasium

- Gymnasieeleverna erbjuds undervisning i informationssökning och källkritik

Barn med behov av särskilt stöd

- På huvudbiblioteket finns en s.k. Äppelhylla med anpassade medier för barn med funktionsnedsättning.
- Biblioteket deltar i projektet ”Språkpiller” som är ett samarbete mellan logopedier och barnbibliotekarier i Gävleborgs län och riktar sig till barn som behöver särskilt stöd i sin språkutveckling.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av denna verksamhetsplan ska ske årligen. Detta görs i verksamhetsberättelsen för de ingående verksamhetsområdena och ingår i kommunens övriga årsredovisning. Verksamhetsplanen ska utvärderas och revideras inför nästa treårsperiod 2012-2014.